

تضاد، تداخل

تضاد

هرگاه این سه ویژگی میان دو قضیه باشد:

(۱) موضوع و محمول یکسان،

(۲) سور هردو کلی،

(۳) نسبت متفاوت؛

رابطه ی میان آن دو قضیه را تضاد می نامند.

اگر دو قضیه ی متقابل، دارای سور کلی و نسبت متفاوت باشند، رابطه ی این دو قضیه را «تضاد» می گویند.

بر این اساس، رابطه ی تضاد تنها میان قضیه های موجبه ی کلی و سالبه ی کلی برقرار است.

مانند:

هر الف ب است. \longleftrightarrow تضاد \longleftrightarrow هیچ الف ب نیست.

در رابطه ی تضاد از صدق یک قضیه به کذب قضیه ی دیگری می بریم، اما از کذب یک قضیه به صورت قطعی به صدق یا کذب قضیه ی دیگری نمی بریم. به عبارت دیگر در تضاد اگر یک قضیه درست (صادق) باشد، دیگری حتما غلط (کاذب) است، ولی اگر یکی غلط باشد معلوم نیست دیگری لزوما درست است یا غلط.

نکته:

اگر قضیه ای جزئی باشد، متضاد ندارد؛ زیرا تضاد میان دو قضیه ی کلی با نسبت متفاوت برقرار است؛ مثلا قضیه ی «بعضی الف ب است»، متضاد ندارد.

موضوع و محمول یکسان (تقابل)

سور (کمیت) : هردو کلی

نسبت (کیفیت) : متفاوت

اجتماع محال و ارتفاع ممکن + ← - و - ← ؟

از صدق یکی به کذب دیگری می رسیم اما از کذب یکی به صدق یا کذب دیگری نمی رسیم.

تضاد

مدرسه مجازی آینو

منطق

تداخل:

هرگاه این سه ویژگی میان دو قضیه باشد:

(۱) موضوع و محمول یکسان،

(۲) سور متفاوت،

(۳) نسبت یکسان؛

رابطه ی میان آن دو قضیه را تداخل می نامند.

اگر دو قضیه ی متقابل، در نسبت (کیفیت) یکسان، ولی در سور (کمیت)، با یکدیگر متفاوت باشند، رابطه ی این دو قضیه را «تداخل» می گویند.

بنابراین با تغییر کمیت (سور) قضیه و ثابت نگه داشتن کیفیت، می توان به متداخل آن رسید؛ مانند:

هر الف ب است. ← بعضی الف ب است.

هیچ الف ب نیست. ← بعضی الف ب نیست.

بر اساس آنچه گفته شد رابطه ی تداخل میان قضیه های موجهه ی کلی و موجهه ی جرئی و میان سالبه ی کلی و سالبه ی جرئی برقرار است.

در رابطه ی تداخل از صدق قضیه ی کلی به صدق قضیه ی جزئی پی می بریم
و از کذب قضیه ی جزئی به کذب قضیه ی کلی می رسیم.

به عبارت دیگر در تداخل، اگر قضیه ی جزئی غلط باشد، کلی آن هم حتما غلط
است و اگر قضیه ی کلی درست باشد، جزئی آن نیز حتما درست است؛ اما در
موارد دیگر نتیجه ی قطعی نمی توان گرفت.

موضوع و محمول یکسان (تقابل)

سور(کمیت) : متفاوت

نسبت (کیفیت) : یکسان

تداخل

از صدق کلی به صدق جزئی پی می بریم.

از کذب جزئی به کذب کلی پی می بریم.

موضوع و محمول یکسان (تقابل)

سور(کمیت) : هر دو جزئی

نسبت (کیفیت) : متفاوت

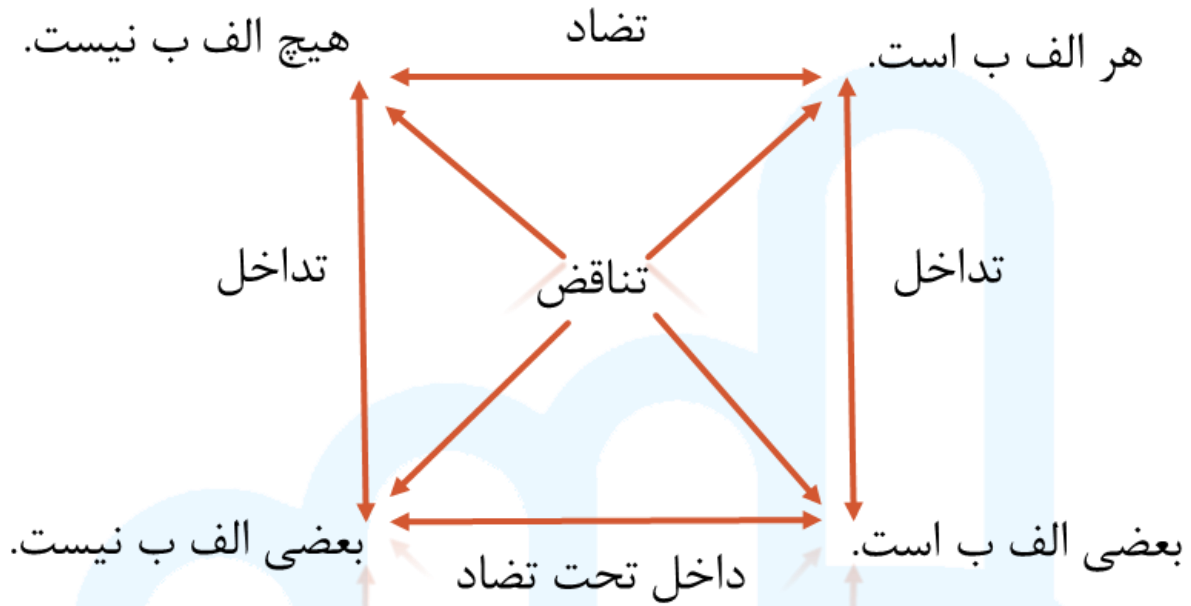
ارتفاع محال و اجتماع ممکن + ، - ، + .

از کذب یکی به صدق دیگری می‌رسیم اما از صدق یکی به صدق یا کذب دیگری نمی‌رسیم.

تداخل تحت تضاد

تقابل	شرایط	احکام
تناقض	کمیت و کیفیت متفاوت	اجتماع و ارتفاع محال
تضاد	هر دو کلی، کیفیت و متفاوت	اجتماع محال و ارتفاع ممکن
تداخل	کیفیت یکسان و کمیت متفاوت	از صدق کلی به صدق جزئی و از کذب جزئی به کذب کلی می‌رسیم.
تداخل تحت تضاد	هر دو جزئی، نسبت متفاوت	ارتفاع محال، اجتماع ممکن

مربع متقابل

مدرسه مجازی آینو